

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **C., s. r. o.**, so sídlom na T., IČO: X., proti žalovanej **JUDr. D.M.**, sudkyňi Okresného súdu Trnava, **o náhradu škody** vedenej Okresnom súdu Trnave pod sp. zn. 27 C/74/2010, v konaní o vylúčení sudcov Krajského súdu v Trnave z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej pod sp. zn. 23 NcC 29/2010 takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Krajského súdu v Trnave, JUDr. E. B., JUDr. K. B., Mgr. F. B., JUDr. A. D., JUDr. B. H., JUDr. S. H., JUDr. A. J., JUDr. I. J., JUDr. M. K., JUDr. P. P., JUDr. Katarína S., JUDr. D. Š., JUDr. V. T., Mgr. J. M., JUDr. M. S., Mgr. V. Z. **sú vylúčení** z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na tomto súde pod sp. zn. 23 NcC 29/2010.

Sudcovia Krajského súdu v Trnave, JUDr. I. I., JUDr. T. B., JUDr. Ľ. B., Mgr. D. Č., JUDr. R. F., JUDr. Ľ. J., JUDr. J. K., JUDr. M. K., JUDr. P. S., JUDr. Ľ. S., V. V., JUDr. D. W. **nie sú vylúčení** z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na tomto súde pod sp. zn. 23 NcC 29/2010.

O d v ô v o d n e n i e

V konaní vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 27C/74/2010 o náhradu škody, oznámili sudcovia Okresného súdu Trnava, že sú u nich dané dôvody, pre ktoré sú sudca vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí (§ 14 ods. 1 a § 15 O. s. p.).

O tom, či sudcovia Okresného súdu Trnava sú v tejto veci vylúčení z prejednávania a rozhodovania, mal rozhodnúť Krajský súd v Trnave ako súd nadriadený (§ 16 ods. 1 O. s. p.) v konaní sp. zn. 23 NcC 29/2010. Pretože podľa oznámenia sudcov Krajského súdu v Trnave sú u nich dané dôvody vylučujúce sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí (§ 14

ods. 1 a § 15 O. s. p.), bol spis predložený na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Trnave (§ 16 ods. 1 O. s. p.) posudzoval opodstatnenosť oznámenia sudcov (§ 15 O. s. p.) z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí. Vychádzal pritom z § 14 ods. 1 O. s. p., v zmysle ktorého sú sudcovia vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Účelom tohto ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaní vecí, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska vylúčenia sudcu je právne významným vzťah sudcu buď k prejednávanej veci (o ktorý ide v prípade konkrétneho záujmu sudcu na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci), alebo k účastníkom konania (ide oň napríklad v prípade priateľského vzťahu sudcu k účastníkovi konania), alebo k zástupcovi účastníka konania.

Integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky) zároveň na druhej strane zahrňuje aj právo na to, aby právna vec účastníka nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci by mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania. Zámer, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v zmarení hroziaceho rizika, že by vo veci mohol rozhodovať zaujatý a nie nestranný sudca.

Nestrannosť sa definuje spravidla ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti (nádžžania určitej procesnej strane). Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec

prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, aby žiadnemu z nich nenadŕžal a aby objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 15.10.1998, sp. zn. II. ÚS 71/97). Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O. s. p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O. s. p.). Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 11.11.1997, sp. zn. I. ÚS 73/97; Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 25.3.1998, sp. zn. I. ÚS 27/98; Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 24.6.2003, sp. zn. II. ÚS 121/03).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania. Posúdenie

neustrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok neustrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku neustrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu neustrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na neustrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu neustranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o neustrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je neustranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej neustrannosti sa musí podriaďit' prísnejšiemu kritériu objektívnej neustrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa neustrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

V prípade sudcov Krajského súdu v Trnave, JUDr. I. I., JUDr. T. Biedniková, JUDr. Ľ. B., JUDr. R. F., JUDr. Ľ. J., JUDr. P. S., JUDr. V. V., JUDr. D. W., ktorí nachádzali svoju subjektívnu zaujatosť v kolegiálnom (osobnom) vzťahu k žalovanej ako sudkyňi vykonávajúcej svoju funkciu na Okresnom súde Trnave, ako aj v priateľskom vzťahu k

žalovanej, absentuje objektívny základ nimi konštatovanej zaujatosti, pretože vzájomné vzťahy medzi sudcami sú založené na profesionalite a kolegiálnosti. Ak rámec týchto vzájomných vzťahov neprekročí rámec profesionálnosti a kolegiálnosti, nemožno mať, bez ďalšieho, pochybnosti o ich nezaujatosti. Až v prípade, že by vzájomný vzťah prerástol cez rýdzo profesionálny rámec výkonu funkcie sudcu a nadobudol charakter bližšieho osobného vzťahu, pôjde o okolnosť vzbudzujúcu opodstatnené pochybnosti o nezaujatosti a teda išlo by o dôvod pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci. Ak aj menovaní sudcovia vo svojich vyjadreniach síce uviedli priateľský vzťah k žalovanej, tento však dostatočným spôsobom bližšie nekonkretizovali, a táto skutočnosť neumožnila najvyššiemu súdu posúdiť objektívnosť takto tvrdených skutočností.

Sudcovia krajského súdu JUDr. J. K., JUDr. M. K., JUDr. Ľ. S. vo svojich vyjadreniach uviedli, že k menovanej sudkyni majú vzťah, ktorý neprerástol rámec profesionálneho, kolegiálneho vzťahu. Z tohto dôvodu ich preto najvyšší súd, s ohľadom na vyššie uvedený výklad, nevytlúčil z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci.

Najvyšší súd nevytlúčil z prejednávania a rozhodnutia veci ani sudcu krajského súdu Mgr. D. Č., ktorý sa napriek existencii bližšie špecifikovaného priateľského vzťahu k žalovanej necítil byť vo veci zaujatý, pretože podľa najvyššieho súdu sudcom deklarovaný vzťah nie je takej intenzity, pre ktorú by bolo dôvodné pochybovať o jeho nezaujatosti.

Ďalší sudcovia Krajského súdu v Trnave, JUDr. E. B., JUDr. K. B., Mgr. Fedor B., JUDr. A. D., JUDr. B. H., JUDr. S. H., JUDr. A. J., JUDr. I. J., JUDr. M. K., JUDr. P. P., JUDr. K. S., JUDr. D. Š., JUDr. V. T., Mgr. J. M., JUDr. M. S., Mgr. V. Z., uviedli, že sa cítia byť subjektívne zaujatí pre svoj bližšie špecifikovaný priateľský vzťah k žalovanej, ktorý najvyšší súd vyhodnotil ako blízky vzťah k účastníkovi, ktorý je relevantný z hľadiska ustanovenia § 14 ods. 1 O. s. p..

Najvyšší súd Slovenskej republiky nerozhodoval o opodstatnenosti tvrdených skutočností JUDr. M. U., ktorá je od 1. októbra 2010 preložená na Najvyšší súd Slovenskej republiky a dočasne pridelená na Krajský súd v Trnave na výkon funkcie predsedníčky súdu.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok

V Bratislave, 15. novembra 2010

JUDr. Daniela Š v e c o v á, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť:
Hrčková Marta